Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33497

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal??? Ölçe?i (YAKFÖ), bireylerin akademik ya?am yolculu?una, mesleki gerekliliklerine ve kariyer f?rsatlar?na yönelik bilgi, ilgi ve haz?rl?k düzeylerini ölçmek amac?yla 2021 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, özellikle üniversite ö?rencilerinin akademik kariyer süreçlerine dair fark?ndal?klar?n?, beklentilerini ve bu alana yönelimlerini belirlemeyi hedeflemektedir.

Ölçek, Da?yar, Kasalak ve U?urlu (2021) taraf?ndan yürütülen kapsaml? bir ölçek geli?tirme çal??mas? sonucunda olu?turulmu? olup, yüksekö?retim kurumlar?nda kariyer dan??manl??? ve rehberlik hizmetlerinin etkinli?ini art?rmak için bilimsel bir araç sunmaktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, akademik personel adaylar?n?n ve ö?rencilerin bu kariyere ne kadar haz?r olduklar?n? anlamak aç?s?ndan kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Akademik Kariyer Fark?ndal???, Yüksekö?retim, Kariyer Planlama, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Özellikler, Üniversite Ö?rencileri.

Yazarlar

Miray Da?yar, Gülgün Kasalak, Nuri U?urlu.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, yüksekö?retim düzeyindeki ö?rencilerin ve ilgili payda?lar?n, akademik ya?am?n gereklilikleri, zorluklar? ve potansiyel f?rsatlar? hakk?ndaki bilgi ve motivasyon düzeylerini nicel olarak saptamakt?r. Bu saptama, kariyer rehberli?i hizmetlerinin ve akademik te?vik programlar?n?n daha hedef odakl? ve etkili bir ?ekilde planlanmas?na olanak tan?maktad?r.

YAKFÖ, ayn? zamanda, ö?rencilerin akademik mesle?e yönelik yanl?? alg?lar?n? veya eksik bilgilerini tespit ederek, üniversite yönetimlerine ve e?itimcilere geri bildirim sa?lamak amac?yla tasarlanm??t?r. Bu araç, akademik alanlarda yetenekli ö?rencilerin kariyer seçimlerini bilinçli bir ?ekilde yapmalar?na destek olmay? amaçlamaktad?r.

Yap?

Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal??? Ölçe?i, literatürde genellikle bilgi, ilgi, motivasyon ve haz?rl?k boyutlar?n? içeren çok boyutlu bir yap? olan **Akademik Kariyer Fark?ndal???** yap?s?n? ölçmektedir. Bu psikolojik yap?, bireyin sadece akademik unvanlar? ve

ARABPSYCHOLOGY.COM

süreçleri bilmesi de?il, ayn? zamanda bu kariyere duygusal ve davran??sal olarak ne kadar yat?r?m yapt???n? da içermektedir.

Yap?, bir bireyin akademik mesle?e yönelik fark?ndal???n?n üç temel bile?enini kapsamaktad?r: **Kariyer Bilgisi** (akademik süreçler, yükselme yollar?), **Kariyer ?lgi ve Tutumu** (akademisyenli?e kar?? duyulan motivasyon ve pozitif duygular) ve **Kariyer Haz?rl???** (gerekli yetkinlikleri edinme çabas? ve planlama).

Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??mas?, YAKFÖ'nün yap?sal geçerli?ini sa?lamak üzere kapsaml? analizler içermi?tir. Çal??mada, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yap?y? ne derece temsil etti?ini belirlemek için uzman görü?lerine ba?vurulmu? ve **kapsam geçerli?i** sa?lanm??t?r.

Yap? geçerli?i, Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak belirlenen alt boyutlarla uyumlu oldu?unu ve faktör yap?s?n?n yeterli düzeyde uyum gösterdi?ini kan?tlam??t?r. Bu süreç, ölçe?in akademik kariyer fark?ndal???na ili?kin kavramsal çerçeveyi do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, test-tekrar test güvenilirli?i ve iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) yöntemleriyle gerçekle?tirilmi?tir. Geli?tirme makalesinde belirtilen yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, YAKFÖ'nün tutarl? ve güvenilir bir ölçme arac? oldu?unu ortaya koymaktad?r.

Yüksek alfa de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme konusunda yüksek düzeyde homojen oldu?unu ve farkl? uygulamalarda benzer sonuçlar verece?ini göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in akademik ara?t?rmalarda güvenle kullan?labilece?i anlam?na gelmektedir.

Faktör Analizi

Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal??? Ölçe?i, uygulanan faktör analizleri sonucunda çok boyutlu bir yap? sergilemektedir. Orijinal çal??mada, öncelikle Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) kullan?larak ölçe?in temel faktör yap?s? belirlenmi? ve maddelerin faktör yükleri incelenmi?tir.

Ard?ndan, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile elde edilen faktör yap?s?n?n, teorik çerçeveye ve örneklem verilerine uygunlu?u test edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in alt boyutlar?n?n akademik kariyer fark?ndal???n?n farkl? ve ay?rt edici yönlerini kapsad???n? ve model uyum indekslerinin kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?unu ortaya koymu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Geli?tirme Ölçe?i (Öz bildirim temelli psikometrik araç)

Biçim: Likert tipi derecelendirme ölçe?i (Orijinal makalede detayl? derecelendirme bilgisi bulunmamaktad?r, ancak geli?tirme ölçeklerinde yayg?n olarak 5'li veya 7'li Likert kullan?l?r).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yüksekö?retim ö?rencileri (Lisans ve Lisansüstü düzey).

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri.

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli üniversitelerde ö?renim gören lisans ve lisansüstü düzeydeki ö?rencilerden olu?an geni? bir örneklem üzerinde geli?tirilmi? ve geçerlik/güvenirlik çal??malar? tamamlanm??t?r.

Test Metodolojisi: Uygulamal? psikometrik ve istatistiksel yöntemlerle (AFA, DFA, Güvenirlik Analizleri) geli?tirilmi? öz bildirim ölçe?i.

Anahtar Kelimeler

Kariyer Fark?ndal???, Akademik Ya?am, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik, Faktör Analizi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

Kurum E-posta Adresleri: mdagyar@akdeniz.edu.tr (Sorumlu Yazar: Miray Da?yar)

Yaz??ma Adresi: Akdeniz Üniversitesi, E?itim Fakültesi (Sorumlu yazar?n kurumu temel al?nm??t?r).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l?: 2021

Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler, sorumlu yazar Miray Da?yar (mdagyar@akdeniz.edu.tr) ile ileti?ime geçilerek al?nabilir. Ölçek, bilimsel bir dergide yay?mlanm?? olup, akademik ara?t?rmalar ve e?itim amaçl? kullan?mlar için genellikle yazara at?f yap?lmak suretiyle izin al?nmas? gerekmektedir. Ticari amaçl? kullan?mlarda ücret talep edilebilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Kaynaklar

Da?yar, M., Kasalak, G., ve U?urlu, N. (2021). Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal???: Bir ölçek geli?tirme çabas?. *Milli E?itim Dergisi*, *50*(230), 557-580. DOI: 10.37669/milliegitim.682448

Makalenin tam metni Dergipark üzerinden eri?ilebilir: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??dan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: yuksekogretimde-akademik-kariyer-farkindaligi-olcegi-toad.pdf

Yüksekö?retimde Akademik Kariyer Fark?ndal??? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte mevcut de?ildir. Maddelerin tam listesi için lütfen orijinal makaleye (Da?yar, Kasalak, ve U?urlu, 2021) ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM